

Сабыибэ зэрыс унагъохэм афэгушIуагъэх

Адыгэкъалэ, Тэхъутэмькъое ыкъи Теуцожь районхэм арысхэ унэгъо ныбжыкIэхэм ашыщхэм псэупIэ сертификатхэр, сабыибэ зэрысхэ унагъохэм чыгу Iахъхэр зэраратыгъэхэр къэзыушыхъатырэ тхыльхэр тыгъуасэ мэфэкI шыкIэм тетэу аратыжыгъэх. Программэхэм ахэлэжъагъэх ныбжыкIэхэм ягушIуагъо адигошыгъ Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу КъумпIыл Мурат.

Иофтхъабзэм хэлэжъагъэх Адыгэим и Къэралыгъо Совет – Хасэм и Тхъаматэу Владимир Нарожнэр, федеральнэ инспектор шхъялэу Сергей Дрокинир, АР-м и Лышъхъэрэ министрэхэм я Кабинетрэ я Администрации ишацэу ТхъакIущынэ Мурат, вице-премьерэу Наталья Широковар, республикэм гъэсэнгъээрэ шIеныгъэмрэкIэ иминистрэу КIэрэшэ Анзаур, ыпшъекIэ зигугу къэтшыгъэхэ муниципалитетхэм яадминистрацихэм ящацэхэу Шхъэлэхъо Азмэт, Лышхэсэ Махмуд, Хъачмамыкъо Азэмэт, АР-м и Парламент идепутатхэр, къэлэ ыкъи

къоджэ псэупIэхэм ящацэхэр, нэмикхэри.

АР-м и Лышъхъэу Иофтхъабзэм пэублэ псалъе къышишызз, тицыфхэм псэукIэ амалхэу ялхэр нахьышу шыгъэнхэм Адыгэими, къэралыгъом зэрэпсауи мэхъанэшо зэрэшара-тырэ хигъэунэфыкIыгъ. УФ-м и Президентэу Владимир Путиним ильзесэу тызхэтэм иль-тхапэ Федеральнэ ЗэлукIэм фильтхыгъэ Джалласальэм мы Иофыгъом изэшшохын пшъэрэль шхъялэу къыщиуагъ. Къэралыгъом хэхъоныгъэхэр ышынхэмкэ мы лъеныхъо къор лъепкъ гухэль шхъялэхэм ашыщу къыгъэнэ-

фагъ ыкъи илэнатэ зыщуухъэгъэ 2018-рэ ильзым гъэтхапэм и 7-м унашью «О национальных целях и стратегических задачах развития Российской Федерации на период до 2024 года» зыфиорэм кIэтхагъ.

— Мыщ фэдэ лъебэкъоу къэралыгъом ишацэ шыгъэнхэм демигъэштэн птъэкIыщтэп. Сыда пломэ цыфым зыкIэ-псэукIэ амал тэрэз илэнимкэ анахь шхъялэу щытыр псэупIэ зэригъэгъотынныр ары. Адыгэим зыпсэухэрэм унагъохэр ашIэнхэ, ясабыйхэр алпунхэ амал ялэнэм фэшI кыттефэрэр зэклэ тапэки дгъэцкIэшт. Сабыибэ

и Лышъхъэу пчагъэрэ къызэрэхигъэшыгъэу, яофшэнкэ пшъэрэль шхъялэу зыфагъэуцухъырэ рэр республикэм зыпсэурэ нэбгырэ пэпчъ зыкIэ-псэукIэ тэрэз илэнир, унагъохэм къарыхъухъэхэрэ сабийхэм япчагъэ нахьыбэ шыгъэнир арых.

Сертификатхэр зэраратыжыгъэхэм ашыщхэр нэүжым къэгүшыгъэх ыкъи сид фэдэрэ лъеныхъо къор Илыгъэхэр къафэхъурэ АР-м и Лышъхъэу фэрэзагъэх. Программэхэм яшIа-

кэ 25-мэ, аш нэмикхэу сабыибэ зэрыс унэгъо 15-мэ чыгу Iахъхэр къазэраратыгъэхэр къэзыушыхъатырэ тхыльхэр зэахъэм ашаратыжыгъэх.

2018-рэ ильзым республикэм зыпсэурэ унэгъо ныбжыкIэ 284-рэ мы программэм хэлажье. Лъеныхъо зэфэшхъафхэм къахэгъигъэ сомэ миллион 200-м ехъу аш игъэцкIэн пэуагъэхъащт. 2006-рэ ильзым къыщуублагъэу мы къэралыгъо Илыгъэхъур унэгъо мин 1,7-м ехъумэ алъыгъэсигъ, 2011-рэ ильзым къыщегъэжъагъэу сабыибэ зэрыс унэгъо мини 2,7-м фэдизмэ чыгу Iахъхэр аратыгъэх. А Иофшэнир тапэки лъагъэктэшт.

Псэуалъэр къызэIуахыгъ

Къуаджэу Тэхъутэмькъуае физкультурнэ-псауныгъэ гъэпти-тэпIэ комплексэу щашыгъем икъызэуухын фэгъэхыгъэ мэфэкI зэхахъэу зыгъагъэм хэлэжъагъ Адыгэим и Лышъхъэу КъумпIыл Мурат.

Къоджэдэсхэм, районым зыпсэухэрэм къафэгушонхэу мыш къеололагъэх УФ-м и Къэралыгъо Думэ идепутатэу Хъасанекъо Мурат, АР-м иминистрэхэм я Кабинет хэтхэр, депутатхэр, нэмикхэри.

АР-м и Лышъхъэу гушигъэр зештэм, аужырэ шапхъэхэм адиштэрэ спорткомплекс ялэ зэрэхуугъэмкэ къоджэдэсхэм къафэгушуагъ. Спортыр шузышалъэгъурэ ыкъи гъэхъэгъэшуухэр зыщашырэ шольтырэу Адыгэир зэрэштыр, Тэхъутэмькъоэ районым спортсменхэм ялахьышу аш зэрэхэлтийр хигъэунэфыкIыгъ.

— Спортым хэхъоныгъэхэр ышынхэм ыкъи физкультурунэ

(ИкIехъо я 2-рэ нэклуб.ит).

Сабыибэ зэрыс унагъохэм афэгуштуагъэх

(Икзех.)

движением іопыіегу тыфэхүүнүү фытгээпсыхъэгэе гухэлтэй тиіхээр зэшшотхыхэээ ильэс заулэ хувьгээ ыпэкэе тылжэкуута. Шъольырим спорт псаэлакіхээр къеуцох, спорт площадкээр тэшшых, зэнэкъокъу зэфэшхъафхэр, аш хэхъэх дунэе мэхъанэ зилэхэри, щизэхэтэш. Спортым ыкчи физическэ культурэм апыщаагъэхэм япчагъэе ильэс къес нахьыбэ мэхъу. Непэ къызээтухырэ псаэуальэм иштуагъэе аш фэдэ цыфхэм, анахъэу ныбжыкіхээм, джыри зэрахэхьоштым, тиспортсменхэм урысые ыкчи дунэе зэнэкъокъухын теклонигъэхэр къазэрощдахыщтым сицыхэ тель, — къыуаг Къумпил Мурат.

Псаэльякіе къызээуахыгъэмкіе къээрэугоионгъэхэм къафэгушуагъэх район администрэцием ипащэу Шъхэлэхьо Азмэт, нахьыжхэр, спортсмен цэрийхээр. Спортым хэхъонигъэхэр ышынхэм ынааэ зэрэ-

граммэ «Физическэ культурэм ыкчи спортым хэхъоныгъэхэр ашынхэр» зыфиорэм къыдихэлтыгъэе мы псаэуальэр ашыгъ. Мылькоу пэуухыгъэр федеральнэ, шъольыр ыкчи муниципалнэ бюджетхэм къахыгъ. Зэкімкі (оборудованиер игъусу) сомэ миллион 68-м ехъу агъефедагъ.

Псаэуальэм испортзал нэбгырэ 300 чиэфэ, квадратнэ метрэ мин 1,2-м ехъу иль, баскетбол, волейбол ущешэн пльэкыщт, джащ фэдэу бэнэным пыщагъэхэм зызагъэсэшти къыдихэлтыгъ.

Аэрэ мыжъор агъэтылыгъ

Къуаджэу Тэххутэмкыуаа үүж АР-м и Лышьхъэ поселкэу Инэм еклоолагъ ыкчи кілэ-еджекло 1100-мэ ательытэгъэ гурит еджаплэу мыш щашыщтым иапэрэ мыжъо игъэтылын фэгъэхыгъе мэфеки зэхахъэм хэлэжьагъ. Зэрагъэнэфагъэм-

тетым, джащ фэдэу сэнаущыгъээ зыхэль ныбжыкіхэуу районым исхэм ыкчи тренерхэм іопыіегуу къазэрэфхэхурэм фэши АР-м и Лышьхъэ ахэр фэрэзагъях.

Урысием икъэралыгъо про-

кіе, 2018-рэ ильэсүм жъоныгъуакім рагъэжъеныш, 2019-рэ ильэсүм тыгъэгъазэм ыкіем ехъулэу псаэльяш юофшэнхэр аухыщтых.

АР-м и Лышьхъэ къызэрэ-

хигъэштигъэу, УФ-м и Президентэу Владимир Путиним пшьэрылъеу къыгъэуцуухэрэм аштиш 2025-рэ ильэсүм ехъулэу гурит еджаплэхэр зэкіе зысменэх техъанхэр. Пэшфоры-

гъэшшэу зэрагъэнэфагъэмкіе, 2021-рэ ильэсүм нэс мы пшьэрылъи Адыгэим щигъэцкагъэхүүт. Мышкіе мэхъанэшо и гъэсэнгъээм иучрэдненихэм япчагъэ нахьыбэ шыгъэным. Къуаджэу Адыгэякіем чыплэ 990-рэ зиэ гурит еджаплэу щашыгъэр мы ильэсүм къызээуахыщт. Поселкэу Инэм щашыщт учрэднениери зэрифэшшуашэу зэтгээпсыхъагъээ зэрэхүүтэй, нэмыхкіхэм янэкъокъун зэрильэкыщтыр республикэм ипащэ къыуагъ.

Еджаплэм ишын сомэ миллион 570-рэ фэдиз тэфэшт, аш

нэмыхкіеу еджэным ыкчи плюнгъэм афытгээпсыхъагъэхээ пкыгъохэм ящэфын сомэ миллион 150-рэ пэуагъэхъащт.

Джащ фэдэу псауныгъэр зыщаагъэптиэрэ комплекссу мы псауплэ дэдэм щагээпсыщтыр зыщаагъэнэфэгъе чыплэм республикэм ипащэ щыагъ. Объектын игъэпсын сомэ миллион 80,2-м ехъу пэуагъэхъащт. 2018-рэ ильэсүм АР-м и Правительствэрэ Урысием спортымкіе и Министерствэрэ зээгъыныгъэу зедашыгъэм къызэрэдилтээрэмкіе, федеральнэ бюджетын къытупшищт сомэ миллион 72-рэ хүрэе субсидиер. Адыгэим ибюджет къыхыщтыр сомэ миллион 11,6-рэ мэхъу. Зэрагъэнэфагъэмкіе, 2018-рэ ильэсүм тыгъэгъазэм псаэуальяш ишын аухыщт ыкчи къызэуахыщт.

Социальнэ мэхъанэ зиэ псаэуальхэм яшын зэрэргээжъагъэмкіе Инэм дэсхэм, районым щыпсэухэрэм АР-м и Лышьхъэ афэгушуагъ. Тапэки муниципалитетим іопыіегуу зэрэфхэхүүтхэр, цыфхэм ящээкіе-цэсүкіе нахьышу шыгъэным зэрэпилтэхэр республикэм ипащэ къыуагъ.

ТХАРКЬОХЬО Адам.
Сурэхэр А. Гусевым тырихыгъех.

Ушётыныр зыпкъ итэу макло

Нэбгырэ 1295-рэ хэлэжьагъ

Республикэм иеджаплэхэм къачлекыхэрэ кілэеджаклохэм хисапым избазовэ йахыкэ ушётыныр тигуасэ аклу. Зеклэмки ушётыным нэбгырэ 1295-рэ хэлэжьагъ, республикэм щагъэпсыгъ экзамен йыхыпэ 20-мэ тоф ашлагъ. Игъом кілэеджаклохэр ахэм аращэллагъэх, пэриоху щимылэу уахтэу экзаменыр зыщырагъэжъэн фаем рагъэжьагъ.

Республикэм иеджаплэхэм мыгъэ нэбгырэ 1420-рэ къачлекыхъ аш щиме нэбгырэ 1300-рэ фэдизмэ хисапым избазовэ йахь тигуасэ атыгъ. Джыри мэкуогъум и 1-м а предметын зэрэзжэгъэхэм федеральнэ ыкли чыпэ лыплъаклохэмрэ АР-мээсэнгъээрэ шлэнгъээрэклэ и Министерствэ иофышэхэмрэ лыплъагъэх.

Чыпэ ситуационнэ гупчэу онлайн шыклем тетэу гээспүгээм общественнэ лыплъаклохэр экзаменыр зэрэхорэм щильтилъагъэх.

Апэрэ экзаменхэм яклюххэр къихэрэ мазэм и 15-м нахь мыкласу нафе къехьущихъ. Апэрэ экзаменхэм яклюххэр къихэрэ мазэм и 15-м нахь мыкласу нафе къехьущихъ.

Мы ильесым еджаплэхэм къачлекыхъэхэм анахыб ушётынхэм ахэлажьэрэр. Ахэм япчагъэ 1582-рэ мэхъу. Пчагъэр нахыбэ къэзышыгъэр блэкыгъэ ильесхэм еджаплэхэм къачлекыхъэхэу мыгъэ экзаменхэм ахэлажьэрэр арых.

Мыгъэ, блэкыгъэ ильесхэм афэдэу, обществознаниер нахыбэмэ къыхахыгъ, ар кілэеджэлко 846-мэ атышт. Биологиер 461-мэ, тарихыр 341-мэ, химиер 333-мэ, физикэр 326-мэ къыхахыгъ. Ахэм джыри ушётынхэр апэ ильых.

Адыгабзэмкээ экзамен атыгъ

Ильес заулэ хуульэу я 9-рэ классыр къэзыуххэрэм адига-

бзэмкэ ушётынхэр аклу. Мыгъэ нэбгыри 198-мэ а предметыр ЕГЭ шыклем тетэу атынэу къыхахыгъ.

Мы предметыр экзамен йыхыпэ 7-мэ ашатыгъ. Онлайн шыклем тетэу общественнэ лыплъаклохэр экзаменем лыппльагъэх.

Ушётыным иклюххэр тоныгъом и 7-м къараложьщыхъ.

Я 9-рэ классыр къэзыуххэрэм яшшётынхэм нэбгырэ 4460-рэ мыгъэ ахэлажьэшт. Адрэ ильесхэм афэдэу мыгъэ нахыбэмэ къыхахыгъэр обществознаниер ары, ар нэбгырэ 2713-мэ атышт. Географиер нэбгырэ 2308-мэ, биологиер 1369-мэ, информатикэр 871-мэ, химиер 521-мэ къыхахыгъ.

СИХЬУ Гощнагъу.

Үпкэ хэммыльэу канал 20-м еплъынхэ альэкъицт

Непэрэ мафэм ехуулэу Адыгейм щыпсэухэрэм япроцент 98-р апэрэ мультиплексым еплъынхэ альэкъы. Аш хэхъэх «Первый канал», «Россия1», «Матч ТВ», НТВ, «Петербург-5 канал», «Россия-Культура», «Россия 24», «Карусель», «Общественное телевидение России», «ТВ-Центр-Москва» ыкли радиохэу «Радио России», «Маяк», «Вести ФМ» зыфиоххэрэр.

2018-рэ ильесым иклюх нэс Адыгейм щыпсэухэрэ цыфхэр урысые канал 20-у цифровой мультиплекситум хахьэхэрэм ыпкэ хэммыльэу яплъынхэ альэкъицт. Анахь чыжьэу щылехэ псеуплэхэри мыш къыхеу-бытэх.

Ятонэрэ пакетым хахьэхэрэ каналаху «Рен-ТВ», «Спас», «СТС», «Домашний», «ТВ3», «Пятница», «Звезда», «МИР», «ТНТ», «Муз-ТВ» зыфиоххэрэр Адыгейм исхэм япроцент 70-р ары зыльгэххэрэр. Үпкэ агъэцуугъагъэхэ объектхэм 2019-рэ ильесым тоф ашлэжынштэп. Аш къикырэр — ыпкэ къежьагъэхэ телевизорхэм приставке апымытэу къетынхэр

къагъэльэгъожыщхэп. Мы къэбарыр нэжь-лужхэм, лъэклэзимылехэм алтыдгээсэн фое.

Мы уахтэм къыдагъэхэхэрэ телевизорхэм канал 20-р къагъэльэгъонэу шыгъэх, ау ыпкэ щылахъэхэм приставкэхэр яшылхъэх. Үпкэ зигугу къэтшыгъэ канал 20-м ыпкэ хэммыльэу пстэури яплъынхэ альэкъицт. Ау къыхэхэй шапхъэу пыльхэр икъу фэдизэу зымышэрэ цыфхэр бзэджашхэм агъапцэхэу, приставкэхэр арагъэшфхэр, нэужым аш зэрэлхэхэрэм пае мазэ къэс ыпкэ алхэу. Аш фэдэхэм шыуафсакъ!

Канал 20-р къэзыубытэу юмэ-псымэр зигъот мэклэ

нэжь-лужхэу къызлеклэзгъэхэнхэ зымыльэкъицтхэм РТРС-мэ ишьольыр къутамэу Адыгейм щылэм амалэу илэхэм атегзэпсихъагъэу къафащэфын гүхэль ял.

Цифрэ шыклем зэрэтехъащхэмкэ, ар къэзыгъэльэгъоцт оборудование нахь тэрэзыр къызэрхахыщтымкэ Адыгейм щыпсэухэрэм улчэжьэгъу ашын амал ял Ростов хэкум щылэ гупчэр (ЦКП).

Телефоныр:

+7-8772-530259-рэ.

Юф зэрэшлэрэ палльэр: блыга - мэфэку мафэхэр, сывхатыр 8.00-м къыщуяблагъэу 17.00-м нэс.

ІШЬЫНЭ Сусан.

МЧС-м къеты

Дунаир зыщыфэбэ лэхъаным пчыкээрэ шыблэрэ зыхэт оешхохэр бэрэ къэхьух. Ахэм маклэп жыбгъэшхуи, ошьуи къызэрэзыдахырэр. Къызэральтахъэмкээ, а зы уахтэм дунаим ичыпэ зэфэшхъяфхэм пчыкэ оешхо мин 1,5-рэ къащхуу.

Загъорэ пчыкээм тхъамыкдагъо къыздихъеу, унэу заорэм машло къыланэу, цыфхэр ыгъэфхыкъохэу е ыуукыхэу къыхэй. Зытакъикын метри 100 фэдиз зильшыгъэу къепшэрэ жыбгъэшхъохэм чыгъхэм, псэуальхэхэм, цыфхэм зэрар арахын альэкъицт.

Пчыкээрэ шыблэ гъуагъорэ зыхэт оешхо къызыхъуу, элек-

трическэ пкыгъохэр шумыгъэфедэх. Пчыкээм ыклюачэ ампери 2-м къыщегъэжьагъэу ампер мин 300-м нэсэн ыльэкъицтш, гъучьым хэшшыгъэ сантехникэм шууемыкдагъо, пчэшхъаныгъупчэхэр лухгъэу къэшумыгъанэх, шхъаныгъупчэхэр лухгъэем дэжь шумыт.

Пчыкээм оешхом щагум шумыздибутилтэхэ, чыгышхохэм, электроэнергиер зэрэхирэ гъучьичхэм алэблагъэу шумынгуу, щылычым хэшшыгъэ пкыгъохэр (щетыр, пцэктэнт) шууыгъы хувьштэп. Транспортын шуусымэ, гъучьим пкыгъохэм (троллейбусхэм, автобусхэм) шууямы, чыгыгъэхэм, электрическэ пкыгъохэм апэблагъэу транспортыр шумыгъэууц.

Мэзым шууыгъэу пчыкээм оешхор къызилтыкэ, чыгычэгъимэ шууачлэмынчомэ нахьшиш. Куандэхэм шууачлэмынчомэ нахьшиш. Нахь маклэу пчыкээм иягъэ къышумыгъэхэм шууямы, чыгыгъэхэм, элекрическэ пкыгъохэм апэблагъэу транспортыр шумыгъэууц.

Мэшюгъэксэнхэм къалэу Мыекьюапэрэ Мыекьюопэ районымрэ якъэральгъо инспектор.

В. А. МЕЖЕРАУНИС.

ТЫЗЭГЬУСЭМЭ, ТЫПЭШЛУЕКЛОЩТ

УФ-м и Генеральнэ прокуратурэ кіещакло фэхьугъэу къольхъэ тын-Іыхыным пэуцужыгъэнымкэ социальнэ рекламэхэмкэ зэнэкъоюу «Вместе против коррупции» зыфиорэр бэдзэогъум и 2-м кышегъэжъагъэу чъэпьюогъум и 19-м нэс клощт. Аш хэлэжъэнхэу фаехэм официальнэ сайтэу www.anticorruption.life яофшагъэхэр агъэхынхэ альэкъышт.

Іофхъабзэм пшъэрылъэу илэр къольхъэ тын-Іыхыным гумэкыгъоу къыздыхырэм ныбжыкъэхэм ямызакоу, зыныбжь хэкъотагъэхэм анаэ тырадзэнэир ары.

Коррупцием пшъуекъогъэнымкэ советэу къэралыгъо зэфшхъафхэм ялтыклохэр зыхахъэрээр зэхэшгэйнэм къэралыгъуих кіэтхагъ — Армениер, Беларусыр, Казахстан, Кыргызстан, Урысыр ыкы Таджикистан. Къэралыгъохэр зэгъусэхэу мы гумэкыгъом пшъуеклонхэр ары пшъэрылъэу аш илэр.

Зэнэкъоюум хэлажъэ зышоигъоу ильэс 14-м кышегъэжъагъэу 35-м нэс зыныбжьхэм къольхъэ тын-Іыхыным пшъуеклора социальнэ рекламэ зэрэйт плакатиккэе видеороликкэе ягупшисэхэр къыратыкынхэу зэхэшклохэр къяджэх.

Коррупцием пшъуекъогъэним и Дунээ мафэу тэгэгэзэм и 9-м хагъэунэфыкырэм ехъуллэу теконогыгъэ кыдээзыхыгъэхэр агъешоштых.
(Тикорр.).

ШушІэ Іофхъабзэхэр Адыгейм щызэрахъэх

Адигэ Республикаимрэ Краснодар краимрэ ашыпсэухэрэ быслыымэнхэм я Диндэлэжъаплэ кіещакло зэрэфхъуугъэм тетэу Нэкімазэм ильэхъан гъот маклэ зилхэм апае шушІэ Іофхъабзэхэр ильэс заулэ хувьгъэу Адыгейим щызэрахъэх. Хэти ахэм зэрафэлэхкэе ахэлэжъэн, Мыекъуапэ дэт тучан заулэмэ ачлаагъэуцуагъэхэ матэхэм гъомылэпхъэ зэфшхъафхэр аралхъанхэ альэкъышт. Үүжкэ ахэр гъот маклэ зилхэм афагоштых.

Мыгъэкэе зэчатэр зыфэдизир Адигэ Республикаимрэ Краснодар краимрэ ашыпсэухэрэ быслыымэнхэм я Диндэлэжъаплэ ыгъэнэфэгъях: Бирамыр къэмисызэ быслыымэн пэпчь соми 150-рэ зэчатэр ытын фае. Тичыпэ щагъэфедэхэрэ гъомылапхъэхэм ауасэ къыдалытээзэ ар агъэнэфагь.

Аныбжь зэрэхэкъотагъэм, мыхъужын уз зэрялэм, зэрэлъэрмыхъэхэм е сабыр быдз зэрэрагъашьорэм къыхэкъеу нэкл зымыгъхэм мэфэ пчагъагъэу ханаагъэм тельтигъагъэу соми 150-рэ зырыз сэдакъэ атынэу Диндэлэжъаплэм щальтыт.

Ныбжь хэкъотагъэ, мыхъужын уз зэрялэм къыхэкъеу Нэкімазэми, нэмыхк уахътами нэкл

зыгъынэу амал зимишхэм мафэу благъэкъигъэ пчагъагъэм фэдизикэ зы нэбгырэ горэ агъешхэн фае, — щихагъэунэфыкыгъ Адигэ Республикаимрэ Краснодар краимрэ ашыпсэухэрэ быслыымэнхэм я Диндэлэжъаплэ. — Аш пае мафэу ханагъэ пэпчь соми 150-рэ е аш къыхышт гъомылапхъэхэр: картофыр, коц, натрыф хаджыгъэр, пынджыр, фыгур ыкы нэмыхкхэр зытэфэхэрэм аратынхэ фае. Нэкл зымыгъхэм мафэ пэпчь тельтигъагъэу гъомылэпхъэ килограмм 1,5-рэ атынэу щыт. Аш фэдэ сэдакъэр гъомылапхъэми ахъщэми хүшт.

МЭКЬУОГЬУМ И 10-М

АО-у «Руфа-Тур» зыфиорэр, АР-м мэкъу-мэшымкэ и Министерствэ ыкы туризмэрэ курортхэмрэкэ Комитетыр икіещаклохэу адигэ хъалыжъом и Мафэ фэгъэхыгъэ мэфэкл зэхахъэ псыкьефэхэу «Руфабгъо» дэжь мэкъуогъум и 10-м щыклощт.

Мэфэкл Іофхъабзэм къыдыхэллытагь хъалыжъош бзыль-фыгъэ Іазэхэм язэнэкъоюу. Пстэумки лъэныкъо (номинацэ) зэфшхъафитф мэхъу. Ахэр: «Нанэ ихъалыжъу», «Мэфэкл хъалыжъу», «Бысымгуашм ихъалыжъу», «Нысэ Іап», «Нысэ ще хъалыжъу» зыфиохэрэр.

Адыгейим зэклэ ирайонхэм къарыкыгъэхэ хъалыжъош Іазэхэр зэнэкъоюум хэлэжъэнхэу къырагъэблагъэх. Лъэныкъо пэпчь анахь Іепэласэхэр къыхахыштых, ахэм сертификатхэмрэ шүхъафтынхэмрэ афагъэшьоштых. Джаш фэдэу мэфэкл зэхахъэм къеклонлагъэхэм апае зэнэкъоюухэри, концерт программи къыдыхэллытагъэх.

«АДЫГЭ МАКЬЭМ» ИНЫБДЖЭГЬУ ЛЬАПІЭХЭР!

2018-рэ ильэсийм ия 2-рэ ильэсныкъоу кіэтхэгъур макло! Гъэзетэу «Адигэ макъэр» мыш фэдэ уасэхэмкэ почтэм иотделениехэм къашиштутхыкын шъульэкъышт: индексэу 52161-рэ зилэр — сомэ 835-рэ чапыч 32-кіэ; индексэу 52162-рэ зилэр — сомэ 817-рэ чапыч 20-кіэ. Хэгъэгу зэошхом иветранхэм, джааш фэдэу сэ-къатныгъэ зилэхэу а I-рэ ыкы я II-рэ купхэм ахахъэхэрэм Урысые Почтэм кіэтхап-кіэм процент 20 афыхегъэкы. Ахэр апэрэ индексэу 52161-мкэ кіэтхэнхэ хъумэ кіэтхапкіэм ыосэштыр сомэ 679-рэ чапыч 80-рэ. Ятлонэрэ индексэу 52162-мкэ кіэтхэнхэм — сомэ 661-рэ чапыч 68-рэ.

Къалэу Мыекъуапэ щыпсэухэрэ гъэзетеджэхэр!

Редакцием хэт гъэзет кіэтхаплэм «Адигэ макъэм» соми 150-кіэ шъущыкіэтхэн шъульэкъышт. (Мыш щыкіэтхэхэрэм кіэтхаплэм ежь-ежырэу гъэзетыр чахыжъэ ашыкъышт).

Къалэу Мыекъуапэ дэтхэ хъызметшаплэхэу, организациехэу, учреждениехэу корпоративнэ шыкіэм тетэу гъэзет 15-м къышымыкъеу къышымыкъеу къышымыкъеу редакцием сомэ 200-кіэ щыкіэтхэнхэ альэкъышт.

Ашыэрэ, гурит гъэсэнгъэ зыщизэрагъэгъотыхэрэ еджаплэхэу корпоративнэ шыкіэм тетэу гъэзет 15-м къышымыкъеу къышымыкъеу зимурадхэр редакцием соми 150-кіэ щыкіэтхэнхэ альэкъышт. Мыхэм яофшаплэхэм къыратхыкыгъэхэ гъэзетхэр редакцием афишэжыштых.

ООО «АДЫГЕЯ-ИНТЕРСВЯЗЫМ» ИКИОСКХЭУ МЫЕКЪУАПЭ ДЭТХЭМ СОМИ 150-КІЭ ШЬУАЩЫКІЭТХЭН ШЬУЛЬЭКЪЫШТ.

Шъуклатх лъэпкъ гъэзетым!

Зыгъэпсэфыгъор щынэгъончъэу зэхэцгээнүүдийн иамал

Хэбзэукононгъэхэр профилактикэ шыгъэнүүмкээ республикэ межведомственэ комиссию зичээзыу зэхэсигьоу тагыуасэ илагъэр Адыгэ Республика и Премьер-министрэу Александр Наролиним зэрищагь. Анахьэу зытегущыагъэхэр кэлэцыкхэм ягъэмэфэ зыгъэпсэфыгъо 2018-рэ ильэсүүм зытээхэшгээшт чыпшэхэм хэбзэукононгъэхэр къащымыгъэхъенхэр ары.

Адыгэим хэгъэгу клоцлофхэмкээ и Министерствэ иполиции иучастковэ уполномоченхэм ыкчиныгъи зынбжж имыкбу-гъэхэм яофигохэм албаныкхэмкээ иофшэхэр зэхэцгээнүүмкээ отделим илаштуу Сергей Баклановын мы лъэнкъомкээ зэрахъэрэ иофшэнхэм къатегу-шыагь.

Ащ къызэрхихгээштигъэмкээ, гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъор оклонфэ общественнэ рэхъяатныгъэр ыкчи щынэгъончъагъэр гъэптигъэмхэмкээ министерствэм иофхъабзэху зэрихъяаштхэм ялан агъэхъазырыгь. Ащ къызэрэдхийлтиэрхэмкээ, зыгъэпсэфыпшэхэм иоф ащызышшэштхэм егъеджэгыу сыхатхэр арагъеку-гъяахэх. Профилактическэ иофхъабзэхэу «Подросток» ыкчи «Внимание – дети» зыфиохэрэдэдээзигъиу 3-рэ лагерьхэм ащыззэхшэштх. Кэлэцыкхэм зэрээрашштхэ транспорт амалхэр гъогу инспекторхэм аупльекштхыгъи зидекштхэ аччэ чыпшэхэм нэс агъэкотштх.

Хэгъэгу клоцлофхэмкээ Министерствэм зэшүүхыгъе иофэу отделим илашэ зигугуу къышынхэм ащыщ зыгъэпсэфыпшэхэм

щынэгъончъагъэр къащымыгъи умшт унэе къерэгүүл организацихэм яофишигъэхэр зэраупльэ-гъэхэр.

Министерствэ зэфешхъяафхэм ялтыкхэм зыхахъэхэрэ комиссии кэлэцыкхэм япсунгъээ зытагъэптигъэр ыкчи зытагъэптигъэр ыкчи къапльхъяафхэм, щыклагъэу къыхъяэшгэхэм Сергея Баклановын анаэ тираригъэдзагь.

Гүшүйэр лынгъэктогтагь гъэсэнгъээр шенгэнгъэрэдээ монистрэу Кэлэрэш Анзаур.

— Гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъом къалэм дэмтэй лагери 3-мэ ыкчи зы сменэ зэлхүгъяненуу зы лагерьрэ Адыгэим иоф щашшэшт, — къыуагь ащ. — Мифэрэ зэлхүгъяшт лагерь 89-мэ (гурит еджапшэхэм) нэбгырэ мини 4,8-рэ ашышш. Мыш пэлтүагъэхъяненуу республикэ бюджетым сомэ миллион 11,8-рэ ыкчи муниципальнэ бюджетхэм сомэ миллиони 4,9-рэ къатупшыгь.

Нэужым хэбзэукононгъэхэр къэмгъэхъугъэнхэмкээ кэлэцыкхэм ыкчи ныбжыкхэм объединенихэм мөханенуу ялэн министрэ къатегу-шыагь. Республика ишьольыр ащ фэди

140-рэ ит. Мыхэм кэлэеджэкю мин 32-рэ (ильэс 7 — 18 зынбжжихъэр) ахэхъ. Джащ фэдэу шуагь къээситэу иоф зы-шэхэрэв волонтерхэр ащыщ. Мыхэм япчагь нэбгырэ мини 2,2-м нэсэ.

Ящэнэрэ иофыгъо зэхэснэгом зытагъяафхэм къэмгъэхъугъэнхэмкээ къэмгъэхъяненуу къыздишигъээ иофыгъохэм ядэгээзэжын», — къыуагь зэльашшээрэ хирургэу, СССР-и АМН иакадемикэу Федор Угловым. Щынэгъэ гъогу дахэу ильэс 103-рэ зикыхъагъэр къэзкыгъэ врачам сидигуу ипсаунгъэ зэрар езыхыщ шыкхэм щигъээзээ къыхыгь. Хирург анахыжэу иоф зэришагъэм епхыгъэу ар Гиннесс и Тхыль дэхьагь.

Иофым игъэктогтагь къытегу-шыагь Адыгэ Республика иофхэмкээ, лэкийб къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкээгъухэм адырэлэ зэпхыныгъэхэмкээ ыкчи къэбар жууѓем иамалхэмкээ и Комитет итхаматэу Шхъэлэхъо Аскэр.

Зэхэсигъом иклюхуу Премьер-министрэу Александр Наролиним зэфэхьысаж къышызэ, кэлэцыкхэм язигъэпсэ-фыгъо ухьтэ зэрифешуашуу

ыкчи щынэгъончъэу зэхэцгээнээрэфаем къэзэрэу-гъоигъэхэм анаэ тираригъэдзагь.

— Кэлэцыкхэм ящинэ-гъончагъэ аэрэ чыпшэхэм зэрэштийн фаем щеч хэлъэп, — къыуагь ащ. — Республика и Лышхъэу Къумпилы Мурат мы иофым ишхъэлэхээ льэшэу льеплэ. Джащ фэдэу музейхэм, театэрхэм ыкчи тхыльеджапшэхэм яофишигъэн мы уахтэм зэрээхэшгэштми шунаалэ тештудз.

Жъоныгъуакім и 31-р — тутынным емышьогъэным и Дунэе маф

Ильэсүүм — миллионитфын ехъу

«Емыгупшигъэу, нэпэнчъэу үгъом хатупшыхъагъэм — цыфым ипсаунгъэ — сибу фээзуу. Нэбгырэ пчагъэхэм ящинэгъэу тутынныпэм пыткүхъагъэхэм льэшэу сибу афээзуу. Тутынны гум иягъэу къекырэр джы пстэуми къаю. А шэн дэим узэпищэнэир 1998-и, ау пыкыжыгъуай, ащ нахь къинжыжыр къыздишигъээ иофыгъохэм ядэгээзэжын», — къыуагь зэльашшээрэ хирургэу, СССР-и АМН иакадемикэу Федор Угловым. Щынэгъэ гъогу дахэу ильэс 103-рэ зикыхъагъэр къэзкыгъэ врачам сидигуу ипсаунгъэ зэрар езыхыщ шыкхэм щигъээзээ къыхыгь. Хирург анахыжэу иоф зэришагъэм епхыгъэу ар Гиннесс и Тхыль дэхьагь.

Мы щысэшүү дахэмкээ Республика гъээзтхэу «Адыгэ макъэмрэ» «Советскэ Адыгэимрэ» яредакции зычээт унэм щыклагъэ пресс-конференциер къызэу-хыгъ медицинэ профилактикэмкээ Адыгэ Республика Гупчам иврач шхъяаэу Мэт Заремэ. Иофхъабзэм хэлжээхъэх Адыгэ Республика ипсаунгъээр къеуху-мэгъэнүүмкээ и Министерствэ, Роспотребнадзорын, къэбарлыгъээс амалхэм ялтыкхэм. Тутыншьонным зэрэлэуцужж-хэрэм, ащ цыфым ипсаунгъэ иягъэу къекырэм специалистхэр къатегу-шыагь.

Ащ даклоу манекенэу «Тутыншьоу Сью» зыцэхэм къэзэрэу-гъэхэм аэрэу

щысэ къаригъэльэгъуг тутынны зэрарэу къыхырэр ыкчи ар чадзыжымэ иштуагь къэкштх. Нысхкапэм зы тутынэу ыгъэстгэгъэм шуцлабзэу къыхэкыгъэ мистхъур апч бэшэрэбим къихуагь. Ар пкышьолым, тхъабылым ахэхъ. Зэрарын зыпльэгъукээ, шэн дэир хэунэн зэрэфаем урэгъэгушысэ.

Мэт Заремэ къызэриуагъэмкээ, не-перэ иофхъабзэм пшъэрэлтэу илэр тутынны пкышьолым зэрарэу рихырэц цыфхэм алтыгъээсэгъянэир, ащ ыпкъ къикыкхэм уз эфэшхъяафхэр къяузынным ишынаагь зэрэшшээр агуригъээгъянэир ары.

— Ипсаунгъэ къеуху-мэгъэнүүмкээ

Дунэе организацием къызэритырэмкээ, ильэс къэс тутынны ыпкъ къикыкхэм нэбгырэ миллионы 5-м ехъу дунаим ехжжы, — къеутаат врач шхъяаэ. — Тутынны къихэкыгъэ цыфхэм ятхабыл адэбз уз илэ мэхъу, яжыкъэшапшэхэм ащ зэрар архы.

Тутынны зешихэхээ гухахъоу хагуа-тэрэр ащ къыпкыкхэм гумэкыгъом еб-гээшэн плъэкыштэп. Джырэ ухьтэм тутыншьонным епхыгъэ уз 25-рэ агье-унэфыгь. Ахэм ащыщ инсультыр, инфарктыр, тхъабылым епхыгъэ узхэр, адэбз узыр, нэмийхээр.

Гүшүйэр лынгъэктогтагь ипсаунгъэ къеуху-мэгъэнүүмкээ Министерствэ иофыгъэ PlanPé Fatima. Гу-лынгъэ зэхэтхэм тутыншьонным зэрарэу арихырээм ар къытегу-шыагь.

— 1998-и къызэхэхэу алтыгъэхэрэм апэхтэхэрэлхээр илэр лынгъэктокхынным епхыгъэ узхэр ары, — къыуагь ащ. — Статистикэ къызэритырэмкээ, Урыссырэ штээмэ, нэбгырэ миллионы 43,9-рэ (зыпсэхэхэрэм япроцент 39,1-рэ) тутын шеэх. Ащ къызэриуагъэмкээ, 2013-рэ ильэсүүм къыщуублагээр а пчагъэм процент 17-м ехъу къыщы-кагь. Аужырэ ильэс 4-р зыпштэкээ, Адыгэимкээ тутыншьохэр процент 1,5-кээ нахь макэ хууѓэх.

Мы зэпстэуми афэхорышэ тутыншьонным пэуцужыгъээнэ тегъэпсихъэгъэ къэралыгъо программахэр зэрэхырашхэрэр.

Нэужым медицинэ профилактикэмкээ Гупчам иврач психиатр-наркологэу Римма Спирина тутын шеэхэхэр япчагъэ къэкхэу къытегу-шыагь. Урыссырэ штээмэ, нэбгырэ миллионы 43,9-рэ (зыпсэхэхэрэм япроцент 39,1-рэ) тутын шеэх. Ащ къызэриуагъэмкээ, 2013-рэ ильэсүүм къыщуублагээр а пчагъэм процент 17-м ехъу къыщы-кагь. Аужырэ ильэс 4-р зыпштэкээ, Адыгэимкээ тутыншьохэр процент 1,5-кээ нахь макэ хууѓэх.

Мы зэпстэуми афэхорышэ тутыншьонным пэуцужыгъээнэ тегъэпсихъэгъэ къэралыгъо программахэр зэрэхырашхэрэр.

Къэралыгъо хэзгээнэфыкынэ сшоонгъэ щыцэхэхэу-гъэхэрэлхээр зетхээрэм тиспсаунгъэ изытэз зэрэлтыгъэ. Арышь, тэ тизеклихээр къыткэххэхэрэм щысэшшу афэхунхэм тиамал фэдгээлэштэнэ щыт.

Нэжүүгъом итхэр зыгъэхъазырыгъээр ИШЫНЭ Сусан.

Сурэтхэр Ишынэ Аслын тирхи гъэх.

Чылэу Алыуарэ (Бжыхъэкъуае) ихъишъэ щыщ

Тигъэзет итедзэгъоу жъоныгъуакъэм и 25-м кыдэкъыгъэм Барцо Адамэрэ Барцо Муратэрэ Бжыхъэкъуае фэгъэхъыгъэ язичэзыу тхыгъэу къыхиутыгъагъэмкэ куаджэр тлоу гошыгъэу зэрэхъугъагъэм, ащ къыхэкъэ Бжыхъэкъоякъэр щыэ зэрэхъугъагъэм, унагъохэу щыпсэухэрэм арыс пчагъэмэ ащищхэм гъэзетеджэхэр ащаагъэгъозэгъагъэх. Непэ Барцохэм яофшагъэу къыхэтутырэм шу альэгъурэ якуаджэ ихъишъэ щыльагъекъуатэ.

Республикэ хъарзынэшым документхэу къышыдгъотыгъэхэм къизерагъэлэгъуагъэмкэ, аужырэу Бжыхъэкъуае зычилэу зэхэсэу къизатхыгъагъэр 1877-рэ илъэсыр ары (Посемейный список жителей аула Бжегокай 2 участка Екатеринодарского уезда на 1877 год. Фонд 21, опись 1, единица хранения 3. Числилось дворов 190, мужчин — 623, женщин — 563).

1879-рэ илъэсым Бжыхъэкъуае унагъохэу дэсгъэхэр тлоу гошыгъэхэу, ау зы участкэ фэдэу атхыгъагъэх (Посемейный список жителей Бжегокаевского 3 участка Екатеринодарского уезда на 1879 год. Фонд 21, опись 1, единица хранения 4).

1880-рэ илъэсым апарэу къягъэлэгъогааг Бжыхъэкъоеожъимре Бжыхъэкъоякъэмрэ зэфэшхъафхэу чыллитэх хъуగъэхэу (Посемейный список жителей аула Бжегокай Екатеринодарского уезда на 1880 год. Фонд 21, опись 1, единица хранения 8).

Бжыхъэкъоякъэм унагъохэу клюгъыгъагъэхэмрэ ахэм арысигъэхэмрэ якъэгъэлэгъон къыптидээжэхь. Мыш ыпэктэ къыхэтутыгъагъэм зэрэшытшыгъагъэу, нэбгырэ пэнчч пчагъээу пытхагъэм къыгъэльбэрээр 1880-рэ илъэсым тельятагъэу аныбжыгъэр ары.

48. **Лаикъо Хъанкъущ** — 29-рэ, (бжъэдигъу), ишъхъэгъусэу Тэухъан — 24-рэ, акуо Къаймэт — 1. Хъанкъущ янэу Пэкъэжьый — 45-рэ.

49. **Лаикъо Мос** — 68-рэ (бжъэдигъу), ишъхъэгъусэу Фатим — 47-рэ.

50. **Лаикъо Мос** иклалхэр: Лыхун — 41-рэ, ишъхъэгъусэу Заз — 26-рэ, акуохэу: Шъау — 5, Мэлых — 23-рэ, Хъакимаф — 26-рэ (ащ ишъхъэгъусэу Циц — 20, акуо Юсыф — 1), Хъаукл — 22-рэ. Мосэ ыпхъоу Зыу — 22-рэ.

51. **Нэгъой Хъакъар** — 51-рэ (бжъэдигъу), ишъхъэгъусэу Амыд — 40. Хъакъарэ ышэу Испъам — 39-рэ (ащ ишъхъэгъусэу Хъамцац — 19, акуо Чэцхъан — 1).

52. **Натхъо Алэбий** — 62-рэ (шапсыгъу), ишъхъэгъусэу Фатим — 63-рэ. Акуохэу: Емсыф — 31-рэ (ащ ишъхъэгъусэу Фатим — 27-рэ, акуо Хъаджбирам — 9), Шъэопак — 24-рэ (ащ ишъхъэгъусэу Сас — 19).

53. **Ныбэ Хъанэшъу** — 42-рэ (бжъэдигъу), ишъхъэгъусэу Ко-куаш — 31-рэ, акуо Гъучыпс — 16.

54. **Нэгъой Лыхъурай** — 35-рэ (бжъэдигъу), ишъхъэгъусэу

Как — 33-рэ. Акъохэу: Пытыхъу — 15, Саусырыкъу — 6, Ерэджыб — 1.

55. **Нэгъой Бэшыкъу** — 38-рэ (бжъэдигъу), ишъхъэгъусэу Мамырхъан — 37-рэ, акуо Афэмгъот — 7.

56. **Нэгъой Хъакл** — 56-рэ (бжъэдигъу), ишъхъэгъусэу Хэку — 40, акуо Амьд — 21-рэ, акуохэу: Хъаджэбэч — 12, Хъаджакъыз — 11, Сипсэфыж — 8.

57. **Нэгъой Ахъмэд** — 40 (бжъэдигъу), ишъхъэгъусэу Сим — 33-рэ. Акуохэу: Умар — 24-рэ (ащ ишъхъэгъусэу Гошэунай 23-рэ, ахэм акуо Къасполэт — 5. Акуохэу: Сурэхъан — 3, Нэгъойхъан — 1), Испахыл — 19.

58. **Ныбэ Шъэофыж** — 45-рэ (бжъэдигъу), ишъхъэгъусэу Мамырхъан — 31-рэ, акуо Къадыр — 2, акуо Бэгъэгус — 11. Шъэофыж ышэу Плат — 24-рэ (ащ ишъхъэгъусэу Цыу — 20, акуо Къасим — 2). Янэу Мацуу — 68-рэ.

59. **Ныбэ Хъапэкъэж** — 36-рэ (бжъэдигъу), ишъхъэгъусэу Гошан — 24-рэ, акуоху Къадырхъан — 9.

60. **Натхъо Испахыл** — 38-рэ (шапсыгъу), ишъхъэгъусэу Дэнэшэк — 29-рэ, акуо Тэхъушыкъу — 2, акуоху Хъаджыхъан — 3.

61. **Натхъо Накл** — 86-рэ (шапсыгъу), ыкъоу Сылаг — 36-рэ (ащ ишъхъэгъусэу Хъацыхуу — 32-рэ, ахэм акуо Хъаузий — 14, акуоху Мелечхъан — 3).

62. **Накл Хъапакъ** — 41-рэ (абдзах), ишъхъэгъусэу Былаш — 42-рэ, имылъфыкъоу Хъапакл — 23-рэ (ащ ишъхъэгъусэу Дад — 20, ахэм акуоху Умин — 2); имылъфыкъоу Хъаджымэт — 8, имылъфыкъоу Хъаджымэт — 17, Фатимэт — 12.

63. **Накл Алкъес** — 38-рэ (абдзах), ишъхъэгъусэу Как — 37-рэ, акуоху: Нашл — 14, Гошэфыж — 13.

64. **Натхъо Нэшъу** — 51-рэ (шапсыгъу), ишъхъэгъусэу Хъаниф — 37-рэ. Акуохэу: Едыдж — 23-рэ, Еутых — 18.

65. **Пчэнышъое Шумад** — 54-рэ (бжъэдигъу), ишъхъэгъусэу Амыд — 38-рэ. Акуохэу: Ибрахим — 13, Аслъанбэч — 8, Ахъмэд — 6; акуоху Цыу — 6. Шумаф ышэухуу Цыу — 18.

66. **Пчэнышъое Читэкъу** (Читук?) — 31-рэ (бжъэдигъу), ишъхъэгъусэу Азэхъан — 25-рэ. Акуохэу: Испахыл — 5, Осмэн — 4, Хъаджмэт — 3. Читэкъом ышхэу: Хъапак — 18, Зэчэрий — 13, Салый(?) — 5, ахэм ашипхъоу Лылап — 14. Янэу Нашхъу — 55-рэ.

67. **Пчэнышъое Гъучыпс** — 28-рэ (бжъэдигъу), ишъхъэгъусэу

Лылап — 29-рэ. Акуоху: Мац — 10, Хъакууш(?) — 8, акуо Юсыф — 2.

68. **Пчэнышъое Хъамырат** (Хамарит?) — 54-рэ (бжъэдигъу), ишъхъэгъусэу Хъабаз(?) — 44-рэ. Акуоху: Тэхъу — 17, Хъаджымос — 15, акуоху Заз — 16. Хъамырат(?) — 32.

69. **Шъузабэу Пчэнышъое Былаш** — 31-рэ (бжъэдигъу), ыкъохэу: Читэкъу(?) — 14, Сэфэрбий — 12; ыпхъохэу Цырын — 12, Хъакуаку — 10.

70. **Пшыхъужыкъо Хъасан** — 38-рэ (абдзах), ишъхъэгъусэу Зыгульояж(?) — 27-рэ, акуоху Мос — 7, акуоху Нагыу — 4.

71. **Пшыхъужыкъо Анцокъу** — 30 (абдзах), ышыхъу: Пшымаф — 18, Тылжый — 6, ышыпхъоу Хъазаз — 8. Янэнэпосэу Къар — 56-рэ.

72. **Шъэожъе Читэкъу** (Савозу Читук?) — 38-рэ (шапсыгъу), ишъхъэгъусэу Нахъожый — 33-рэ. Акуохэу: Юсыф — 14, Тхайхъакл — 2; акуоху: Захъирэт — 5, Гошэхъан — 4.

73. **Прапрщикэу Инат Джэ-рые Султлан** — 42-рэ (шапсыгъу), ишъхъэгъусэу Тыгъурхъан (Тагорхан?) — 38. Акуохэу: Нэгъой — 13, Алджэрий — 7, Ислъям — Джэрий — 4.

74. **Шъоумыз Хъанэшъу хъадж** — 86-рэ (бжъэдигъу), ишъхъэгъусэу Амыд — 57-рэ. Акуохэу: Зэчэрий — 33-рэ (ащ ишъхъэгъусэу Амыд — 27-рэ, акуоху Ибрахим — 6, акуоху Айшэт — 1), Едыдж — 18, Пакъ — 14, Мыхъамэт — 10.

75. **Шъоумыз Салый(?)** — 24-рэ (бжъэдигъу), ишъхъэгъусэу Как — 22-рэ, акуоху Мэджыд — 2. Салый(?) ышыхъу: Тхайхъакл — 15, Якъуб — 10.

76. **Шъхъэлэхъо Бжыхъакъу** — 54-рэ (шапсыгъу), ишъхъэгъусэу Сус — 38-рэ.

77. **Шъхъэлэхъо Хъатыжыкъу** — 46-рэ (шапсыгъу), ишъхъэгъусэу Цаку — 42-рэ, Цаклу — 23-рэ.

78. **Шъао Заурбэч** — 28-рэ (бжъэдигъу), ишъхъэгъусэу Цыкъудэд — 21-рэ, акуоху Пылэкъу(?) — 2. Заурбэч ышэу Адышэсэкъу — 15, янэу Хъасас — 51-рэ.

79. **Шъоумыз Былау** — 26-рэ (бжъэдигъу), ишъхъэгъусэу Хъаджэт — 26-рэ, акуоху Читэкъу(?) — 7, акуоху Залихъан — 9. Былау ышэу Даут — 20. Янэу Хъаджыхъан — 68-рэ.

80. **Цэүгъоекло (Цевгояку?)** Енэмыхъу — 56-рэ (бжъэдигъу), ишъхъэгъусэу Как — 48-рэ. Акуохэу: Абдулкъадыр — 13, Абдултагир — 2, акуоху Фатима

7. Енэмыхъу ышэу Мыхъамэт — 30.

81. **Шъоумыз Хъапэкъэж** — 32-рэ (бжъэдигъу), ишъхъэгъусэу Пакъ — 26-рэ. Акуоху: Небесч(?) — 9, Шэрэлтлыкъу — 3, акуоху Гошэхъан — 1. Хъапекъэж ышэу Лау — 18.

82. **Шъоумыз Лыу** — 42-рэ (бжъэдигъу), ишъхъэгъусэу Амыд — 31-рэ. Акуоху: Салый — 13, Джашуу — 9, Хъаджымос — 7, Хъаджымэт — 6.

83. **Шъоумыз Жакъ** — 31-рэ (бжъэдигъу), ишъхъэгъусэу Тыкъац — 21-рэ, акуоху Мелечхъан — 1. Жакъэ ышыпхъухэу: Цыу — 14, Фатим — 9.

84. **Сыджыхъ Гъучыпс** — 46-рэ (шапсыгъу), ишъхъэгъусэу Пысэу — 31-рэ. Акуоху: Мышъэост — 19, Сахыд — 2.

85. **Сыджыхъ Гъучыпс** ышэу Лъэпшъау — 41-рэ (ащ ишъхъэгъусэу Нагыу — 31-рэ. Акуоху: Хъаджыбор(?) — 7, Лъэпшъхъакл — 2, акуоху Гошэфыж — 7).

86. **Султлан Салэнчэрий** — 61-рэ (шапсыгъу), ишъхъэгъусэу Нашхъу — 33-рэ, акуо Сыхъатчэрий — 18, акуоху: Хъанмелэч — 19, Аслъанхъан — 9.

87. **Шъоумыз Джамбурс**(?) — 28-рэ (бжъэдигъу), ишъхъэгъусэу Хъабаз(?) — 25-рэ. Акуоху: Къэлэджэрий — 9, Хъарун — 2, Махъмуд — 1. Джамбурс(?) янэу Чылэхъан — 85-рэ.

88. **Шъоумыз Пшыубыт** — 22-рэ (бжъэдигъу), ишъхъэгъусэу Сэламхъан — 17. Пшыубыт ышыхъу: Ахъмэтыкъу — 10, Гуяэтэрий — 9; ышыпхъухэу: Бирамхъан — 17, Долэтхъан — 12, ахэм янэу Зыу — 42-рэ.

89. **Лыбзыу Кошмэз** (Кучмэз?) — 31-рэ (абдзах), ишъхъэгъусэу Амыд — 30. Акуоху: Гээгус — 6, Бирамхъан — 2.

90. **Тырку Цопсын** — 33-рэ (бжъэдигъу), ишъхъэгъусэу Былаш — 37-рэ. Акуоху: Хъаджэбирам — 12, Къэрбатыр — 9, Хъис — 2; акуоху Хъаджэт — 3.

91. **Тыркоо Лъэпхъакл** — 22-рэ (шапсыгъу), ишъхъэгъусэу Гошмаф — 21-рэ.

92. **Тырку Бэрзэдж** — 66-рэ (бжъэдигъу), ишъхъэгъусэу Синэжъ(?) — 23-рэ. Акуоху: Плат — 12, Мос — 10; акуоху: Пысэу — 12, Долэтхъан — 13, Цыц — 12, Хъасас — 8, Цыу — 4.

Уахътэр, хъугъэ-шагъэхэр, цыфхэр

«Исламыер» шIушагъэм ильэгъохэц

Урысыем, Адыгэ Республикаем янароднэ артистэу, композиторэу Дмитрий Шостакович ыцIекIэ агъэнэфэгъэ шу-хъафтыныр кызыыфагъэшьошагъэу, Адыгейим и Къэралыгъо ордыло-къашьокю ансамблэу «Исламыем» ихудожественнэ пащэу Нэхэе Аслын ильэс 75-рэ зэрэхьурэм фэгъэхыгъэ юфхъабзэхэр цыфхэм ашIогъэшIэгъоных.

Пашэм иеплыкIэхэр

Композитор цэрэйлом итворчествэ вехылIэгъэ пчыхъэзэхахъеу жъоныгъуакIем и 29-м Щэрджэскъалэ щыкIуагъэм цыфыбэ еплыгъ. Залым тысыпIэ нэкл зеримыIэжъигъэм изакъол кыхэдгэшьцэр. Тильэпк искуствэ агу рехъы.

Дунэе Адыгэ Хасэм иофшIен чанеу хэлажъэхеу йедэмэкью Альбертрэ Аслын Алыйрэ Нэхэе Аслын, тиартистхэм гүшIэгъу афхъугъэх.

— «Исламыер» лъешэу дгээлэпIэрэ, дунаим щыцIэрийло ансамблэу щыт,— кытиуагъ Къэрэшье-Щэрджэсэм и Адыгэ Хасэ итхаматэу Аслын Алый.— Концертэр Щэрджэскъалэ щырамыгъажъээз артистхэм нэбгырабэ аlyklagъ. Нэхэе Аслын лъепк гупшысэхэлэу пчыхъэзэхахъем кызэршыгъуагъэм ыгъэгушхуагъэх. «Исламыер» иордхэмкэ цэрэйло хъугъэ. Лъепк искуствэр лъагэу зериётэрэм пae тыфэрэз, нахыбэрэ тльэгъу-нэу тыфай.

— Нэхэе Аслын «Исламыем» пae зэригъэфэгъэ ордхеу къатлохэрэм, произведениехеу оркестрэм ыгъэжынчыхэрэм лъепк зэфшъхафхэр зэфащ,— кьеуатэ тизэдэгушыIэгъу кыхэлажъеу. Урысыем и Правительствэ ишухъафтын илаураатэу, Адыгэ Республикаем янароднэ артисткэу, Чэчэным искуствэхэмкэ изаслуженэ юфышIэшхо Агыржынэкью Саныет.— Чехиим, Германием тащыIэу нэбгырабэ кыткIэупчагъ, адыгэ шуашэм идэхагъэ зырагъэшштэир амышIэу кыдгоуцохэрээ, нэпэппл сурэтхэр тырахыгъэх.

— Артист цэрэйуабэ «Исламыем» хэт хъугъэ. Аш сыд фэдэ мэхъам о ептырэ?

— Искуствэм уышзэльяшIэныр юф псынкIэу слытээрэп. Студентхэр е еджэныр къэзыухыгъэхэр «Исламыем» кыхэхэшь, цэрэйло мэхъух. Яшылкъяу юф зыдашIэжъы, Нэхэе Аслын едээху. Искуствэм хэгъозагъэх артистхэр ансамблэм зэрэхтхэм куячэ кытхельхъэ.

— Щэрджэскъал, Налщиик, Краснодар, нэмийкI къалэ тыкIуагъэми, залым чIэсхэр сидигьбу дахэу кытпэгъокх,— кытиуагъ Адыгэ Республикаем изаслуженэ артисткэу, къэшшуаклоу Лъэустэнджэл Рузанэ. — «Исламыем» фэдэ ансамблэ дунаим тетэу сэ сшэрэп, Нэхэе Аслын зэригъэфэгъэ мэкъамэхэр гум кыльеIэсих. Укъэшьонэу узыфежькIэ, ордышом купкIэу илэм ульыIэсси пшоингьоу гупшысэм узэльекъ.

— Чехиим, Германием «Исламыер» ашылагъ. Тиартистхэм дахэу кыашыпгъокыгъэх.

— Искуствэр — тибаинигъ. Чехиим ис тильэпкэгъухэм, Германием Адыгэ Хасэу щызэхашагъэм хэтхэм кыталауагъэм осэ ин фэтшы. Чехиим, Германием ашылсэухэрэ лъепкхэм адигэхэр нахышIоу ашIэ хүнхэмкэ «Исламыем» юфыгъохуагъэхагъэу тэлтэйтэ.

— Музыкэм дебгъаштээ

пчегум укъышынхоним фэшI

макIэп хэкъылIэу узыльхьурэр.

Симфоническэ оркестрэм пae

уусыгъэ произведением техни

гъэу адыгэ кыашуоу къэтшы-

рээр тэ, артистхэм, лъешэу тшо-гъэшIэгъон. Щэрджэскъалэ йэгу кыыштфитеохэрээ, тагъэгушуагъ.

— Къош Республикаем нахыбэрэ концертхэр ашызэхэтэнхэ фае,— зэдэгушыIэгъур лъегъекIуатэ Нэхэе Аслын.

— Тильэпк, Адыгэ Республикаем лъытэнгъэу кыашыпфайрэм зыкызыэриэтырэр зэкъохэм япчыхъэзэхахъэхэм къашытало.

— Аслын, Урысыем янароднэ артист щытхуцIэр кызыыфуасыгъэр ильэс 18 хъугъэ. Уахътэм сыда кыуи-орэр?

— Непэ гъэхъагъэу уилэм уегупсэфылIэ, зыбгъэрэхьаты хъущтэп. Искуствэм пышэгъэ цыфыр бгъэпцIэнэу уфемыжь. Эзэлмийгъэу ульыхъон, щыIэнгъэм ыпэ уйтэу угупшысэн фае.

— Къэрэшье-Щэрджэсэм

— Урысыем и Президентэу Владимир Путиным «Зэкъошныгъэм иорден» зыфилорэр кызыфигъэшьошагъ, ар кызыэрэутижыгъэр сурэтэу тапашхъэ щылым къегъэлгэшагъо. ЩытхуцIэр оркэсцыда?

— Хэгъэгум политикуу щыззэрахъэрэм бэкэ ельтыгъ шьольырэу узшыпсэурэм ишыIэкIэ-псэукIэ зыфэдэштыр. Владимир Путиным мамырныгъэм игъэлгэтийнкэ юфыгъохо егъэцакIэ. Ти Лышхъэу КъумпIыл Мурат лъепк зэфыштыкIэхэр нахышIу зэришыщхэм пыль. Искуствэм щыIэнгъэм чыпIэл щыриIэм зыкье-эты. Тэ, композиторхэм, музыкэ туусырэмкэ цыфхэм талтыIэсийн фае.

— КIэу птхыгъэхэм уакы-тегушигъэл.

— Ордылохэм кыхадзэхэрэм анэмийкIэу пыннэуиплIы-

культурэмкэ иминистрэу Борэкю Рэмэзанэ «Исламыер» бэшIагъэу шIогъэшIэгъон, изэгъэпшэнхэр щыIэнгъэм дештэх.

— Сиху Иринээрэ Стлашы Муратрэ Къэрэшье-Щэрджэсэм изаслуженэ артист хъугъэх.

Борэкю Рэмэзанэ титворчествэ

къылъэпэлэ, тапэки тизэхь

нгъэхэр дгээлгэштых.

— Сиху Иринээрэ Стлашы

мэ апае сүүсигъэр концертхэм ашыуцт.

Къежэхэрэм алтыIэсийт

«Исламыем» иобилей концертхэр Краснодар краим, Адыгейим, нэмийкIхэм ашыкIоштых. Москва щызэхашэштых ордыкIэхэр, бэмшIеу А. Нэхайим юусыгъэхэр ашыуцтых, Хъуакло Сусанэ ымакъэ зэхэзыхы зышIоигъохэм кыззэрэталиуагъэу, аш фэдэ артисткэу «Исламыем» щапIуагъэм тэдэ орд кышиоцтми, Адыгэ Республикаем ыцIэ лъагэу ыIэтишт. Агыржынэкью Саныет, Къумыкыу Шамсудинэ, Шыимырэ Казбек, Дер Аби, пыннахоху Мышье Андзаур, Лъецэр Светланэ, нэмийкIхэм искуствэр зикIасэхэр къяжэх, къэшшуаклохэри концертхэр къэзгэдэхштхэм ашыцых.

ЕМТЫЛЛЬ Нурбий.
Сурэтхэм артистхэр: Нэхэе Аслын; «Исламыем» концерт къеты.

Футбол. Дунаим изэнэкъокъу

Сыдигъо, тыдэ щызэ ГукГэштхэ?

Дунаим футболымкэ изэнэкъокъу Урысыем апэрэу щыкъошт. Мэкъуогъум и 14-м кыышыублагъэу бэдзэогъум и 13-м нэс хэгъэгүхэм яхэшипыкыгъэ командэхэр зэдешэштых. Пэшорыгъэш зэукигъухэм теклоныгъэр къащидэзыхыхэрээр зэнэкъокъум щылыкъотэштых.

Хэгъэгүхэм яхэшипыкыгъэ командэ 32-рэ зэнэкъокъум хэлжээшт, ахэр купи 8 мэхъух. Куп пэпчь команди 4 хэт.

КУПХЭМРЭ ЕШГЭГЪУ МАФЭХЭМРЭ

Апэрэ купыр

Саудовскэ Аравиер
Египет
Уругвай
Урысыер.
14.06
Москва, 18:00
Урысыер – С. Аравиер
15.06
Екатеринбург, 15:00
ЕГИПЕТ – УРУГВАЙ
19.06
С.-Петербург, 21:00
Урысыер – Египет
20.06
Волгоград, 18:00
Уругвай – С.Аравиер
25.06
Самара, 17:00
Уругвай – Урысыер
25.06
Волгоград, 17:00
С. Аравиер – Египет.

Я 2-рэ купыр

1. Португалиер
2. Испаниер
3. Марокко
4. Иран
15.06
С.-Петербург, 18:00
Марокко – Иран
Шъачэ, 21:00
Португалиер – Испаниер
20.06
Москва, 15:00
Португалиер – Марокко
20.06
Казань, 21:00
Иран – Испаниер
25.06
Саранск, 21:00
Иран – Португалиер
25.06
Калининград, 21:00
Испаниер – Марокко.

Я 3-рэ купыр

1. Франциер

С.-Петербург, 21:00
Нигериер – Аргентинэр
26.06
Ростов-на-Дону, 21:00
Исландиер – Хорватиер.

Я 5-рэ купыр

1. Бразилиер
2. Швейцариер
3. Коста-Рика
4. Сербиер.
17.06
Самара, 15:00
Коста-Рика – Сербиер
17.06
Ростов-на-Дону, 21:00
Бразилиер – Швейцариер
22.06
С.-Петербург, 15:00
Бразилиер – Коста-Рика
22.06
Калининград, 21:00
Сербиер – Швейцариер
27.06
Москва, 21:00
Сербиер – Бразилиер
27.06
Н.Новгород, 21:00
Швейцариер – Коста-Рика

Я 6-рэ купыр

1. Германиер
2. Мексикэр
3. Швециер

Шъачэ, 18:00
Германиер – Швециер
23.06
Ростов-на-Дону, 21:00
Къ. Кореир – Мексикэр
27.06
Екатеринбург, 17:00
Мексикэр – Швециер
27.06
Казань, 17:00
Къ. Кореир – Германиер

Я 7-рэ купыр

1. Бельгиер
2. Тунис
3. Панама
4. Англиер
18.06
Шъачэ, 18:00
Бельгиер – Панама
18.06
Волгоград, 21:00
Тунис – Англия
23.06
Москва, 15:00
Бельгиер – Тунис
24.06
Н.Новгород, 15:00
Англия – Панама
28.06
Калининград, 21:00
Англиер – Бельгиер
28.06
Саранск, 21:00
Панама – Тунис

Я 8-рэ купыр

1. Польшэр
2. Сенегал
3. Колумбиер
4. Япониер.
19.06
Москва, 15:00
Польшэр – Сенегал
19.06
Саранск, 18:00
Колумбиер – Япониер
24.06
Екатеринбург, 18:00
Япониер – Сенегал
24.06
Казань, 21:00
Польшэр – Колумбиер
28.06
Волгоград, 17:00
Япониер – Польшэр
28.06
Самара, 17:00
Сенегал – Колумбиер
Пэшорыгъэш ёшгэгүхэм ауж зэнэкъокъур зэрэлъыкъотэштых къыхетыутыщт.

Франциер – Перу
21.06
Самара, 17:00
Даниер – Австралиер
26.06
Москва, 17:00
Даниер – Франциер
26.06
Шъачэ, 17:00
Австралиер – Перу.

Я 4-рэ купыр

1. Аргентинэр
2. Исландиер
3. Хорватиер
4. Нигериер.
16.06
Москва, 16:00
Аргентинэр – Исландиер
16:06
Калининград, 22:00
Хорватиер – Нигериер
21.06
Волгоград, 18:00
Нигериер – Исландиер
21.06
Н.Новгород, 21:00
Аргентинэр – Хорватиер
26.06

Зэхэзышагъэр
ыкИ къыдэзы-
гъэкъырэр:
Адыгэ Республиком
льэпкъ ЙофхэмкИэ,
Икъыб къэралхэм ашы-
псурэ тильэпкъэ-
гъухэм адярьяэ эзхы-
ныгъехэмкИэ ыкИ
къэбар жъугъэм
иамалхэмкИэ и Комитет
Адрессыр:
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэ-
шыэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
Редакцием авторхэм
къайхырэр А4-кІэ
заджэхэрэх тхапэхэу
зипчагъэкИэ 5-м
емыхъухэрэр ары. Са-
тырхэм азыфагу 1,5-рэ
дэлъэу, шрифтыр
12-м нахь цыкЦунэу
щытэп. Мы шапхъэ-
хэм адимыштэрэ
тхыгъэхэр редакцием
зэкегъекложых.

E-mail: adyvoice@
mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:
Урысые Федерацием
хэутын ЙофхэмкИэ, теле-
радиокъэтын-
хэмкИэ ыкИ зэлти-
ИэсэйкИэ амалхэмкИэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
Чыпэ гъэоры-
шапI, зэраушыхъатыгъэ
номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщаухаутыгъэр
ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкИ
пчъагъэр
4675
Индексхэр
52161
52162
Зак. 000

Хэутыным узчи-
кэлхэнэу щыт уахътэр
Сыхъатыр
18.00
Зыщаукэлхэгъэх
уахътэр
Сыхъатыр
18.00

Редактор
шхъбаIэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъбаIэм
игуадзэр
МэшлIэкъо
С. А.

Пшъэдэкъыж
зыхыырэ секретарыр
Хъурмэ
Хъ. Хъ.